

Ministerul Finanțelor

RAPORT

**privind situația în domeniul
datoriei sectorului public,
garanțiilor de stat
și recreditării de stat
pe nouă luni ale anului 2018**

Chișinău 2018

CUPRINS

Lista abrevierilor.....	- 3 -
Evoluția indicatorilor macroeconomici	- 4 -
Datoria sectorului public	- 6 -
Politica în domeniul datoriei de stat	- 8 -
Datoria de stat.....	- 8 -
<i>Datoria de stat externă</i>	- 12 -
<i>Datoria de stat internă</i>	- 16 -
Garanțiile de stat.....	- 20 -
Creanțele interne.....	- 20 -
Indicatorii de sustenabilitate ai datoriei de stat.....	- 21 -
Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2018	- 21 -
Recreditarea de stat.....	- 27 -

Lista abrevierilor

AID	Asociația Internațională de Dezvoltare
BDCE	Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI	Banca Europeană de Investiții
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD	Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM	Banca Națională a Moldovei
CNY	Yuan Renminbi chinezesc
DGDP	Direcția generală datorii publice
DLC	Directoratul Liniei de Credit
DMFAS	Sistem de Management al Datoriei și Analiză Financiară
DST (SDR)	Drepturi Speciale de Tragere
FIDA	Fondul Internațional pentru Dezvoltare Agricolă
FMI	Fondul Monetar Internațional
GBP	Lira sterlină
IFP	Instituții Financiare Participante
JICA	Agenția Japoneză pentru Cooperare Internațională
JPY	Yen japonez
MF	Ministerul Finanțelor
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
PIB	Produs Intern Brut
UAT	Unitate administrativ-teritorială
UNCTAD	Conferința Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare
VBS	Veniturile totale ale bugetului de stat
VMS	Valori Mobiliare de Stat

Notă: În cadrul documentului dat, totalurile pot devia nesemnificativ de la suma componentelor, urmare a rotunjirii.

Evoluția indicatorilor macroeconomici

Pentru anul 2018, se estimează că PIB-ul va atinge valoarea de 191 700,0 mil. lei, înregistrând o majorare cu circa 4,5 p.p., în prețuri comparabile, față de anul precedent¹.

Dinamica procesului inflaționist²

Rata inflației în luna septembrie 2018 a constituit -0,4% față de decembrie 2017, înregistrând o diminuare cu 4,8 p.p. comparativ cu valoarea înregistrată în aceeași perioadă a anului 2017, fapt ce se explică prin diminuarea prețurilor pentru produsele alimentare și a tarifelor pentru prestarea serviciilor populației, fiind atenuată de majorarea prețurilor pentru mărfurile nealimentare.

Rata inflației medie anuală pentru perioada ianuarie-septembrie 2018 a înregistrat valoarea de 3,7%, ceea ce denotă o diminuare cu 2,6 p.p. față de ianuarie-septembrie 2017.

Activitatea de comerț exterior³

Exporturile de bunuri realizate pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018 s-au cifrat la 1 960,0 mil. dolari SUA, volum superior celui înregistrat în perioada similară a anului 2017 cu 18,7%.

Importurile de bunuri au constituit 4 181,5 mil. dolari SUA, majorându-se cu 21,6% comparativ cu perioada similară a anului 2017.

Balanța comercială s-a soldat cu un deficit de 2 221,5 mil. dolari SUA, fiind cu 24,3% mai mare față de cel înregistrat în perioada similară a anului 2017.

Gradul de acoperire a importurilor cu exporturi pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018 a fost de 46,9% față de 48,0% în perioada similară a anului precedent.

Politica ratelor

La începutul anului 2018, în baza analizei macroeconomice și a asumărilor aferente noii runde de prognoză a inflației pe termen mediu, Comitetul executiv al BNM a hotărât să mențină rata de bază aplicată la principalele operațiuni de politică monetară pe termen scurt la nivelul de 6,5 la sută anual, nivel menținut constant din decembrie 2017⁴. Persistența presiunilor dezinflaționiste pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018 au fundamentat deciziile de menținere a ratei de politică monetară la nivelul de 6,5 la sută către finele lunii septembrie a anului 2018.

Ratele de dobândă pe piețele internaționale au avut o tendință de majorare în primele nouă luni ale anului 2018. Astfel, valoarea medie pentru luna septembrie 2018 a ratei Euribor pe 6 luni a constituit -0,268%⁵, fiind cu 1,8 la sută mai mare decât valoarea medie din luna septembrie 2017. Iar valoarea medie a ratei USD

¹ Sursa: *Prognoza actualizată a indicatorilor macroeconomici pentru anii 2019-2021, din 06.09.2018*, elaborată de Ministerul Economiei și Infrastructurii

² Datele referitor la dinamica procesului inflaționist sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

³ Datele referitoare la export (FOB), import (CIF) de bunuri sunt preluate de la Biroul Național de Statistică.

⁴ Sursa: Comunicate de presă privind deciziile de politică monetară, www.bnm.md

⁵ Sursa: <http://www.euribor-ebf.eu/euribor-org/euribor-rates.html>

Libor pe 6 luni pentru luna septembrie 2018 a înregistrat 2,569%⁶, fiind cu 74,4 la sută mai mare comparativ cu valoarea medie lunară din luna septembrie 2017. Aceste rate de referință sunt cel mai des utilizate de creditori pentru împrumuturile de stat externe acordate Republicii Moldova, purtătoare de rată flotantă a dobânzii.

Piața valutară (ratele de schimb)

Cursul de schimb oficial al monedei naționale înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2018 a marcat o apreciere de 1,4 la sută față de dolarul SUA și 3,2 la sută față de Euro, în termeni nominali, comparativ cu situația de la finele anului 2017.

Cursul de schimb oficial nominal s-a modificat în funcție de gradul de acoperire a cererii nete de valută străină din partea agenților economici prin oferta netă de valută străină de la persoanele fizice, în funcție de evoluția valutelor străine pe piețele externe, dar și ca urmare a intervențiilor efectuate de BNM în vederea procurării surplusului de valută existent pe piața valutară⁷.

Indicatorii bugetului de stat

La situația din 30 septembrie 2018, veniturile bugetului de stat au înregistrat valoarea de 26 743,6 mil. lei, ceea ce constituie o majorare cu 9,5 la sută comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017. Cheltuielile bugetului de stat, au înregistrat o majorare cu 9,9 la sută comparativ cu perioada analogică a anului 2017, atingând valoarea de 26 357,1 mil. lei. Soldul bugetului de stat a înregistrat un proficit de 386,5 mil. lei, cu 12,2 la sută mai mic comparativ cu perioada similară a anului 2017.

⁶ Sursa: http://www.wsjprimerate.us/libor/libor_rates_history.htm

⁷ Sursa: Comunicate de presă privind Raportul asupra inflației, www.bnm.md

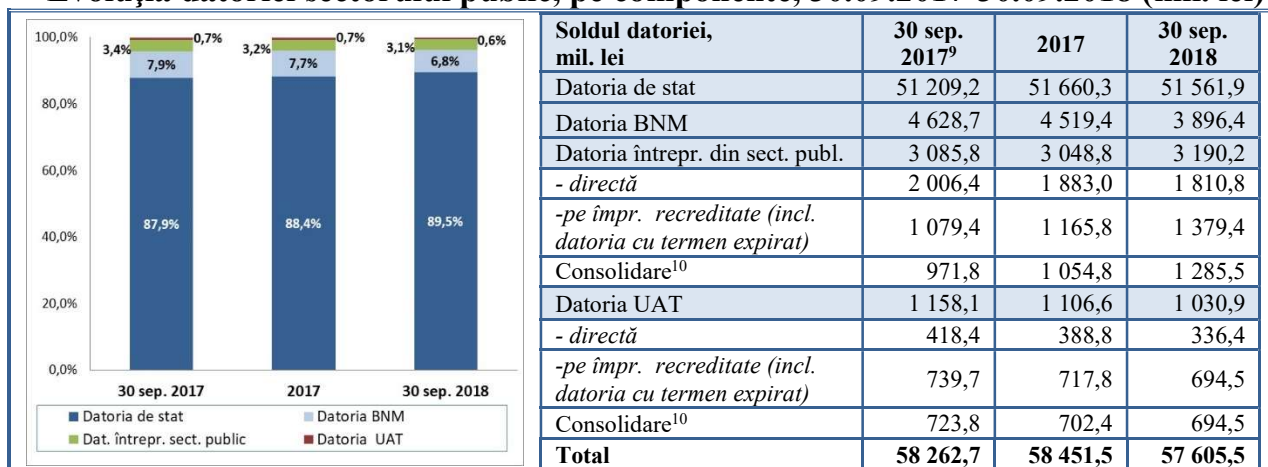
Datoria sectorului public

La situația din 30 septembrie 2018, soldul datoriei sectorului public⁸ s-a diminuat cu 846,0 mil. lei sau cu 1,4% comparativ cu sfârșitul anului 2017 și a constituit 57 605,5 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul estimat pentru anul 2018, ponderea datoriei sectorului public în PIB, la situația din 30 septembrie 2018, a constituit 30,0%, înregistrând o diminuare cu 3,0 p.p. comparativ cu situația de la finele anului 2017 și cu 2,9 p.p. comparativ cu perioada similară a anului 2017.

Evoluția datoriei sectorului public pe componente se prezintă în cele ce urmează.

Evoluția datoriei sectorului public, pe componente, 30.09.2017-30.09.2018 (mil. lei)

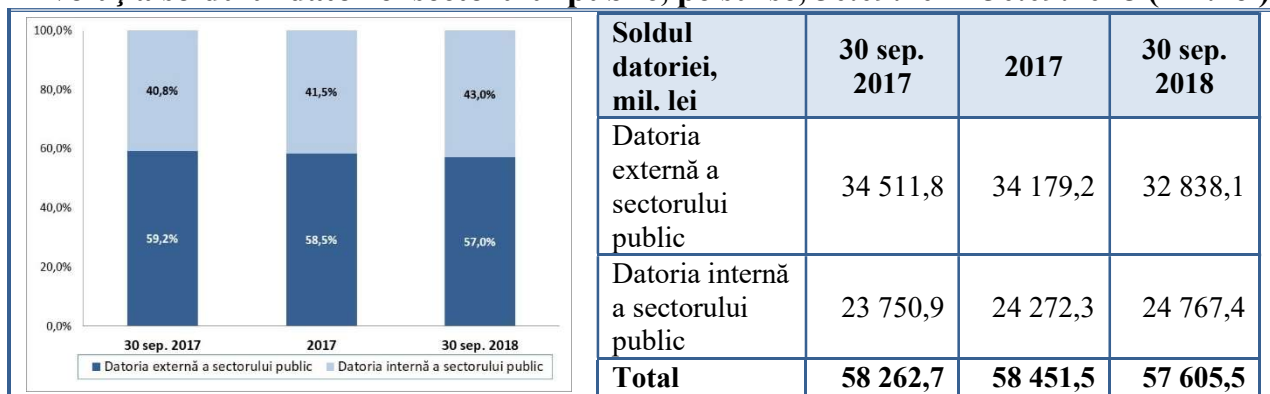
La sfârșitul lunii septembrie a anului 2018, toate componentele datoriei sectorului public au înregistrat valori inferioare celor înregistrate la 31.12.2017. Diminuarea soldului datoriei sectorului public la situația de la finele lunii septembrie a anului 2018 în comparație cu sfârșitul anului 2017 este condiționată în special de diminuarea soldului datoriei BNM cu 623,0 mil. lei. Totodată, soldul datoriei de stat s-a diminuat cu 98,5 mil. lei, soldul datoriei întreprinderilor din sectorul public s-a diminuat cu 72,1 mil. lei, iar soldul datoriei directe a UAT cu 52,4 mil. lei.

⁸ Soldul datoriei sectorului public se compune din datoria de stat, datoria BNM și datoria direct contractată a întreprinderilor din sectorul public și UAT-lor, cu maturitatea ≥ 1 an

⁹ Soldul datoriei sectorului public la situația din 30.09.2017 a fost actualizat ca urmare a prezentării informațiilor suplimentare de către unele întreprinderi ale sectorului public.

¹⁰ Consolidarea are loc din motiv că datoria întreprinderilor din sectorul public și a UAT-lor pe împrumuturile recreditate se include în datoria de stat (externă)

Evoluția soldului datoriei sectorului public, pe surse, 30.09.2017-30.09.2018 (mil. lei)

La situația din 30 septembrie 2018, datoria externă a sectorului public a constituit 1 947,3 mil. dolari SUA (echivalentul a 32 838,1,6 mil. lei) , sau 57,0% din soldul datoriei sectorului public, iar datoria internă a sectorului public a constituit 24 767,4 mil. lei (43,3%). Pe parcursul a nouă luni ale anului 2018 datoria sectorului public s-a diminuat fiind influențată în special de datoria externă a sectorului public, care a înregistrat o evoluție descendentă de 3,9 la sută.

La situația din 30 septembrie 2018, în structura datoriei directe a UAT se evidențiază ponderea majoră a datoriei în valută străină – 93,3%, diminuându-se cu 0,9 p.p. față de finele anului 2017 și cu 0,2 p.p. față de perioada similară a anului precedent, iar 73,1% din datoria directă a UAT o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 0,3 p.p. mai mult decât la finele anului 2017 și cu 0,5 p.p. mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent. Totodată, 28,1% din totalul datoriei directe a UAT urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

La situația din 30 septembrie 2018, în structura datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public, se evidențiază ponderea majoră a datoriei în monedă națională – 72,6%, majorându-se cu 9,9 p.p. față de finele anului 2017 și cu 9,7 p.p. față de perioada similară a anului precedent, iar 94,8% din datoria directă a întreprinderilor din sectorul public o reprezintă datoria purtătoare de rată flotantă a dobânzii, cu 0,2 p.p. mai puțin decât la finele anului 2017 și cu 0,4 p.p. mai puțin comparativ cu perioada similară a anului precedent. Totodată, 54,7% din totalul datoriei directe a întreprinderilor din sectorul public urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

În ce privește arieratele la împrumuturile entităților sectorului public acestea au înregistrat la 30 septembrie 2018, valoarea de 199,5 mil. lei, fiind formate în totalitate din arieratele la împrumuturile interne ale întreprinderilor din sectorul public. Comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2017, valoarea arieratelor la împrumuturile interne s-a majorat cu 11,6 mil. lei sau 6,2%, iar comparativ cu perioada similară a anului 2017, s-a majorat cu 2,4 la sută. Arierate la împrumuturile externe ale sectorului public nu au fost înregistrate.

Politica în domeniul datoriei de stat

Obiectivul fundamental al managementului datoriei de stat stabilit pentru perioada anilor 2018-2020 în Programul „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2018-2020)” constituie asigurarea necesităților de finanțare ale soldului (deficitului) bugetului de stat la nivel acceptabil de cheltuieli pe termen mediu și lung în condițiile limitării riscurilor implicate.

În scopul atingerii obiectivului fundamental, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018, activitatea Ministerului Finanțelor a fost orientată spre atingerea obiectivelor specifice de gestionare a datoriei de stat, printre care: dezvoltarea pieței interne a valorilor mobiliare de stat, contractarea împrumuturilor de stat externe ținând cont de raportul cost-risc și îmbunătățirea managementului riscului operațional aferent datoriei de stat.

De asemenea, în scopul realizării obiectivului fundamental, s-a pus accent pe întreprinderea următoarelor acțiuni:

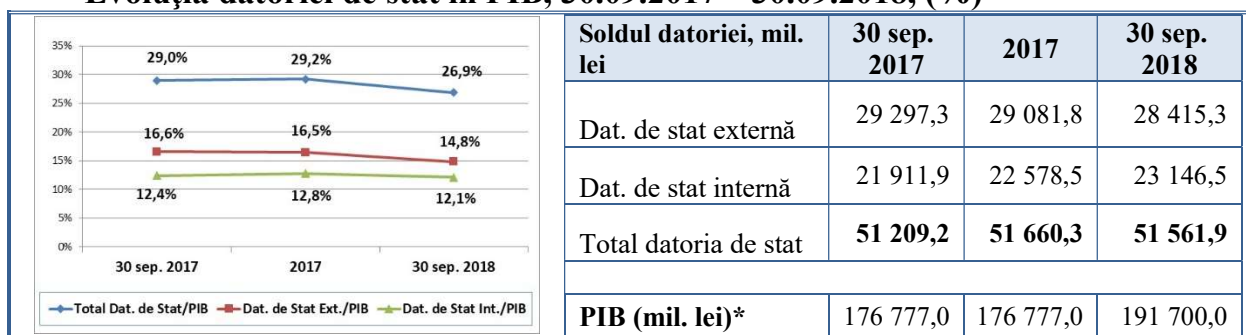
1. Monitorizarea indicatorilor de sustenabilitate a datoriei de stat;
2. Menținerea costurilor asociate datoriei de stat la nivel acceptabil;
3. Optimizarea riscurilor aferente portofoliului datoriei de stat;
4. Întreprinderea acțiunilor în vederea realizării obiectivului de dezvoltare a pieței interne a valorilor mobiliare de stat.

Datoria de stat

La situația din 30 septembrie 2018, soldul datoriei de stat a constituit 51 561,9 mil. lei, diminuându-se cu 98,5 mil. lei sau cu 0,2 la sută față de sfârșitul anului 2017, fiind influențat de diminuarea soldului datoriei de stat externe cu 666,5 mil. lei, însă, atenuat de majorarea soldului datoriei de stat interne cu 568,0 mil. lei.

Conform datelor privind PIB-ul prognozat pentru anul 2018, ponderea datoriei de stat în PIB, la situația din 30 septembrie 2018, a constituit 26,9%, înregistrând o diminuare în raport cu situația de la sfârșitul anului 2017 cu 2,3 p.p.

Evoluția datoriei de stat în PIB, 30.09.2017 – 30.09.2018, (%)

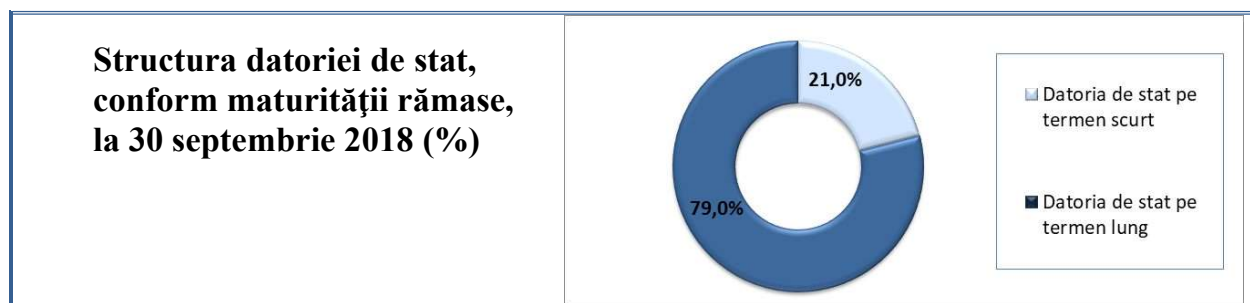

* PIB recalculat conform metodologiei SCN 2008/2010

Structura datoriei de stat poate fi analizată prin prisma a patru aspecte, cum sunt: maturitatea, valuta, rata dobânzii și instrumente ale datoriei.

1) Structura datoriei de stat conform maturității rămase reflectă intervalul de timp în care plățile ajung la scadență. Datoria de stat pe termen scurt se situează la

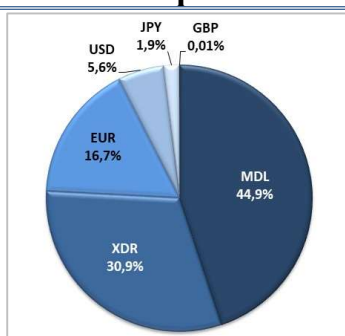
nivelul de 21,0 la sută, ceea ce înseamnă că circa o cincime din soldul datoriei de stat urmează să ajungă la scadență în decurs de un an. Datoria pe termen lung constituie 79,0 la sută din portofoliul datoriei de stat, cele mai lungi perioade ale maturității fiind caracteristice împrumuturilor de stat externe și valorilor mobiliare de stat emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat.

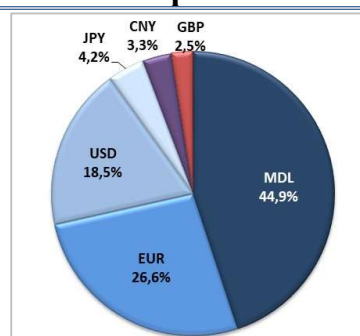
2) Potrivit structurii pe valute a datoriei de stat, ponderea majoră îi revine datoriei de stat interne în Lei moldovenești – 44,9%, urmată de împrumuturile de stat externe denominate în coșul valutar DST cu 30,9%. Următoarele poziții sunt ocupate de Euro – 16,7%, Dolarul SUA – 5,6%, Yenul japonez – 1,9% și Lira sterlină – 0,01%.

Structura datoriei de stat, pe valute, la 30 septembrie 2018,

fără descompunerea DST

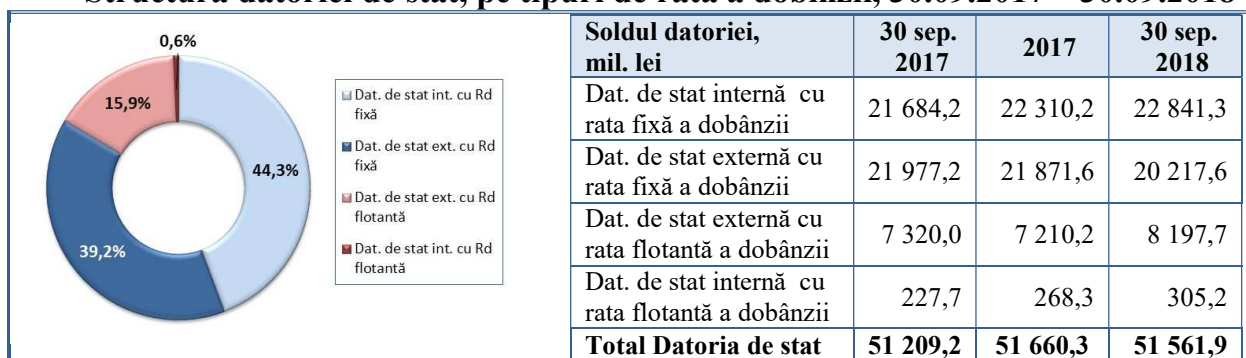
cu descompunerea DST

În structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, poziția dominantă este ocupată de Leul moldovenesc – 44,9%, urmat de Euro – 26,6%, Dolarul SUA – 18,5%, Yenul japonez – 4,2%, Yuanul Renminbi chinezesc – 3,3% și Lira sterlină – 2,5%.

3) În ce privește structura pe tipuri de rată a dobânzii, datoria cu rata dobânzii flotantă a constituit 16,5 la sută din portofoliul datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2018, ceea ce reprezintă o majorare cu 2,0 p.p. în comparație cu sfârșitul anului 2017 și cu 1,8 p.p. față de situația din 30 septembrie 2017. Totodată, la situația din 30 septembrie 2018 datoria de stat purtătoare de rată a dobânzii fixă a constituit 83,5 la sută din portofoliul datoriei de stat.

Structura datoriei de stat, pe tipuri de rată a dobânzii, 30.09.2017 – 30.09.2018

Instrumentele datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii, la situația din 30.09.2018 sunt:

- împrumuturile de stat externe contractate de la instituțiile financiare internaționale (BEI, BDCE, FIDA, AID, FMI), precum și de la creditorii bilaterali (Guvernul SUA, Guvernul Germaniei, UniCredit Austria, Guvernul României¹¹, Banca germană KfW, Turk Eximbank, JICA, Guvernul Poloniei);
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat¹²;
- VMS emise pe termen scurt (bonurile de trezorerie);
- VMS convertite;
- VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani).

Instrumentele cu rata flotantă a dobânzii sunt:

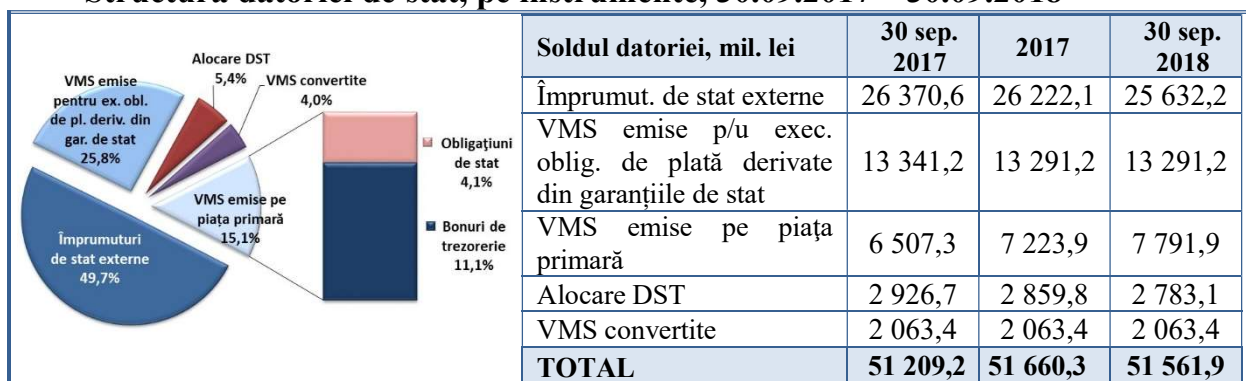
- împrumuturile de stat externe cu rata flotantă a dobânzii, contractate de la organizațiile financiare internaționale (BEI, BIRD, BERD, FMI) și de la creditorii bilaterali (Guvernul Japoniei, Guvernul Rusiei);
- alocarea DST de la FMI;
- VMS emise pe termen lung (obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 ani);

4) În structura datoriei de stat, pe instrumente, la situația de la 30 septembrie 2018, ponderea majoritară o dețin împrumuturile de stat externe cu 49,7 la sută, diminuându-se cu 1,0 p.p. față de sfârșitul anului 2017, și cu 1,8 p.p. în comparație cu perioada similară a anului precedent. A doua poziție este ocupată de VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat cu ponderea de 25,8%, după care urmează VMS emise pe piața primară cu ponderea de 15,1%, alocarea DST cu 5,4% și VMS convertite (în portofoliul BNM) cu 4,0%.

¹¹ Împrumuturile de stat externe contractate de la BDCE, Guvernul României și UniCredit Austria, a căror rată a dobânzii constituie 0,00%, în scopul raportării, sunt atribuite categoriei de instrumente a datoriei de stat cu rata fixă a dobânzii.

¹² VMS emise conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17.11.2014 și nr. 101 din 01.04.2015

Structura datoriei de stat, pe instrumente, 30.09.2017 – 30.09.2018

Este de menționat majorarea ponderii obligațiunilor de stat cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani în totalul datoriei de stat, cu 1,9 p.p. comparativ cu finele anului 2017 și cu 2,1 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent.

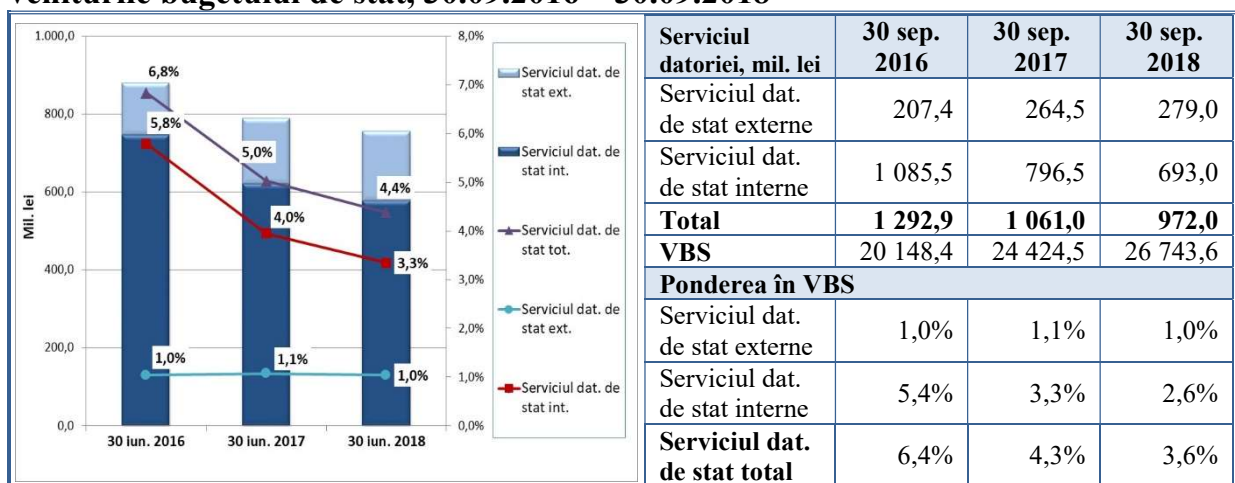
Serviciul datoriei de stat¹³

Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018, pentru serviciul datoriei de stat, din bugetul de stat au fost utilizate mijloace în sumă de 972,0 mil. lei, care se compune din:

- Serviciul datoriei de stat externe în valoare de 279,0 mil. lei (28,7%);
- Serviciul datoriei de stat interne în valoare de 693,0 mil. lei (71,3%).

În primele nouă luni ale anului 2018, suma destinată serviciului datoriei de stat s-a diminuat cu 89,0 mil. lei sau cu 8,4 la sută, comparativ cu perioada similară a anului 2017, fiind influențată de diminuarea serviciului datoriei de stat interne.

Evoluția serviciului datoriei de stat, în valori nominale (mil. lei) și ca pondere în veniturile bugetului de stat, 30.09.2016 – 30.09.2018

¹³ Serviciul datoriei de stat reprezintă plățile de dobândă și comisioanele aferente datoriei

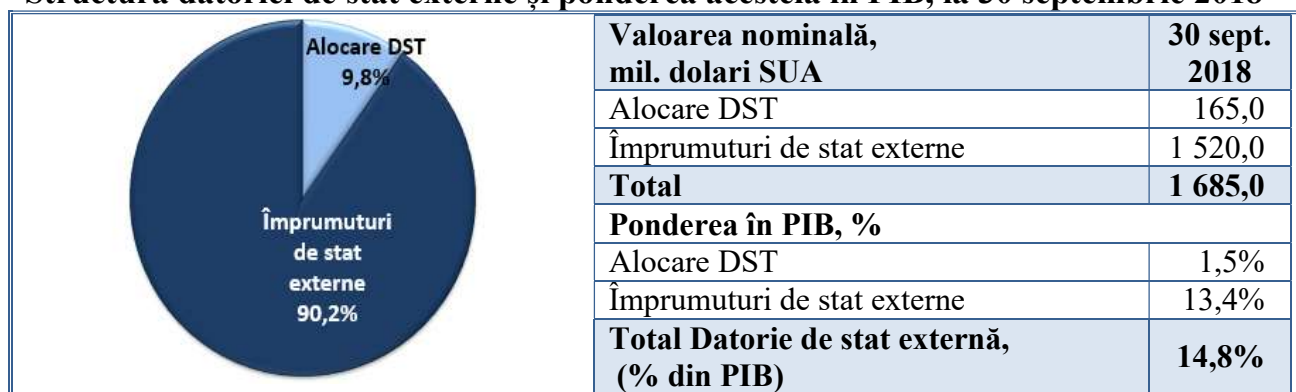
Datoria de stat externă

La situația din 30 septembrie 2018, soldul datoriei de stat externe a constituit 1 685,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 28 415,3 mil. lei), fiind format în totalitate din datorie de stat externă directă.

De la începutul anului 2018, soldul datoriei de stat externe exprimat în dolari SUA a înregistrat o micșorare cu 15,7 mil. dolari SUA sau cu 0,9%. Această modificare este justificată prin fluctuația negativă a ratei de schimb a dolarului SUA față de alte valute în valoare de 20,7 mil. dolari SUA și de finanțarea externă netă pozitivă în valoare de 5,0 mil. dolari SUA. Totodată, ca urmare a aprecierii monedei naționale față de dolarul SUA, soldul datoriei de stat externe exprimat în lei s-a diminuat cu 666,5 mil. lei sau cu 2,3%.

Ca pondere în PIB, la 30 septembrie 2018, datoria de stat externă a înregistrat 14,8 la sută, micșorându-se comparativ cu situația din 31 decembrie 2017, cu 1,6 p.p. Această evoluție poate fi explicată prin majorarea PIB-lui prognozat pentru anul 2018 și diminuarea soldului datoriei de stat externe în monedă națională.

Structura datoriei de stat externe și ponderea acestuia în PIB, la 30 septembrie 2018

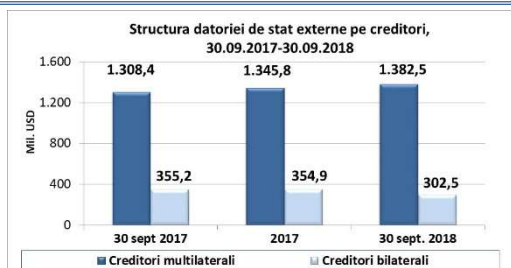

În structura datoriei de stat externe pe instrumente, la situația din 30 septembrie 2018, împrumuturile de stat externe au ocupat ponderea majoră de 90,2 la sută, ceea ce indică o valoare similară comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2017.

În structura datoriei de stat externe pe creditori, creditorii multilaterali continuă să fie principalii creditori ai Guvernului Republicii Moldova. Datoria de stat externă față de creditorii multilaterali, la situația din 30 septembrie 2018, a constituit 1 382,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 23 314,4 mil. lei) sau 82,0% din soldul total al datoriei de stat externe, fiind cu 2,9% mai mult decât la finele anului 2017. Cea mai mare pondere în soldul datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali o deține AID cu 45,4%, urmată de FMI – cu 20,4%, BEI – cu 15,5%, BIRD – cu 6,5% și alți creditori cu o pondere cumulativă de 12,2 la sută.

Datoria de stat externă față de creditorii bilaterali a constituit 302,5 mil. dolari SUA (echivalentul a 5 100,9 mil. lei) sau 18,0% din soldul total al datoriei de stat externe. Guvernului României îi revine ponderea majoră de circa 42,8% din datoria față de creditorii bilaterali, urmat de JICA cu o pondere de 16,7%.

Structura datoriei de stat externe pe creditori, 30.09.2017-30.09.2018 (mil. dol. SUA)

	30 sept. 2017		2017		30 sept. 2018	
	mil. USD	%	mil. USD	%	mil. USD	%
Creditori multilaterali	1 308,4	78,7%	1.345,8	79,1%	1 382,5	82,0%
AID	599,4	45,8%	611,0	45,4%	627,9	45,4%
FMI	283,4	21,7%	296,5	22,0%	281,4	20,4%
BEI	185,8	14,2%	188,0	14,0%	214,3	15,5%
BIRD	76,6	5,9%	84,1	6,3%	90,5	6,5%
BERD	63,3	4,8%	65,6	4,9%	68,2	4,9%
FIDA	65,9	5,0%	66,4	4,9%	67,0	4,8%
BDCE	34,0	2,6%	34,2	2,5%	33,1	2,4%
Creditori bilaterali	355,2	21,3%	354,9	20,9%	302,5	18,0%
Guvernul României	169,9	47,8%	171,4	48,3%	129,6	42,8%
JICA	50,5	14,2%	50,4	14,2%	50,5	16,7%
Guvernul Rusiei	46,3	13,0%	46,3	13,1%	41,2	13,6%
UniCredit (Austria)	24,5	6,9%	24,8	7,0%	24,4	8,1%
CCC (SUA)	20,5	5,8%	18,3	5,2%	17,9	5,9%
Guvernul SUA	14,8	4,2%	14,8	4,2%	13,3	4,4%
Guvernul Germaniei	11,9	3,3%	12,0	3,4%	10,5	3,5%
Guvernul Japoniei	7,8	2,2%	7,7	2,2%	6,9	2,3%
Banca germana KfW	7,2	2,0%	7,1	2,0%	6,8	2,3%
Turk Eximbank	1,6	0,4%	1,6	0,4%	0,8	0,3%
Guvernul Poloniei	0,2	0,1%	0,2	0,1%	0,5	0,2%
Total	1 663,5	100,0%	1 700,7	100%	1 685,0	100,0%

Ca evoluție, comparativ cu situația din 30.09.2017, se observă, atât în valoare nominală, cât și procentuală, tendința ascendentă a datoriei de stat externe față de creditorii multilaterali, și respectiv, tendința descendentă a datoriei de stat externe față de creditorii bilaterali.

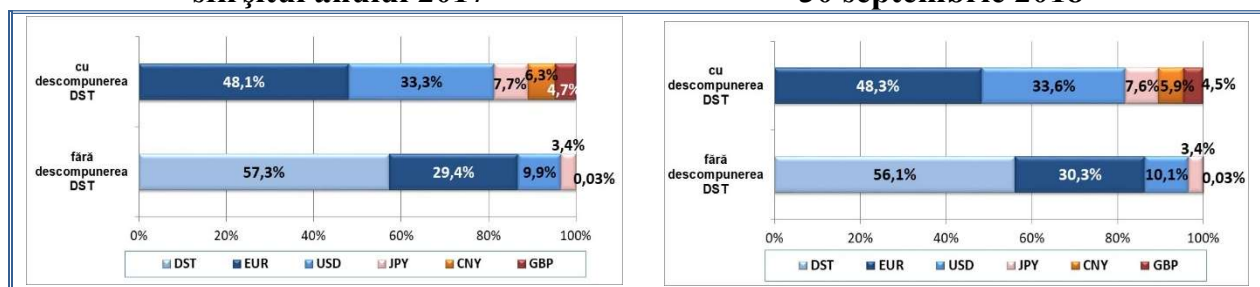
În ce privește structura datoriei de stat externe pe valute, ponderea majoră aparține coșului valutar DST, reprezentat de împrumuturile de stat externe de la instituțiile financiare internaționale, cum sunt AID, FMI și FIDA, care ocupă 56,1 la sută din portofoliul datoriei de stat externe, cu 1,2 p.p. mai puțin decât la sfârșitul anului 2017. A doua poziție este ocupată de împrumuturile acordate în euro cu 30,3% (cu 0,9 p.p. mai mult decât la finele anului 2017), urmată de împrumuturile acordate în dolari SUA cu 10,1% (cu 0,2 p.p. mai mult decât la finele anului 2017), iar suma ponderilor celorlalte valute cum sunt yenul japonez și lira sterlină, formează în total 3,4% la sută din soldul datoriei de stat externe.

Odată cu descompunerea coșului valutar DST pe valute componente, 48,3 la sută din datoria de stat externă e deținută de euro, după care urmează dolarul SUA cu 33,6%, yenul japonez cu 7,6%, yuanul chinezesc cu 5,9% și lira sterlină cu 4,5%.

Structura datoriei de stat externe pe valute (%)

sfârșitul anului 2017

30 septembrie 2018

Deservirea datoriei de stat externe

La capitolul deservirii datoriei de stat externe, pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2018, au fost utilizate mijloace financiare în sumă de 115,0 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 918,3 mil. lei). În raport cu perioada similară a anului precedent a fost înregistrată o majorare a deservirii datoriei de stat externe cu circa 40,5 mil. dolari SUA sau cu 54,4%. Această evoluție a fost cauzată preponderent de majorarea sumelor destinate rambursărilor de principal, inclusiv rambursarea împrumutului (tranza 2 și 3) acordat de România în anul 2015.

În ce privește creditorii în favoarea cărora se deservesc împrumuturile de stat externe, cea mai mare pondere în totalul deservirii datoriei de stat externe pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2018, a fost ocupată de următorii creditorii:

- 1) Guvernul României - 36,4% (41,9 mil. dolari SUA);
- 2) FMI – 23,0% (26,4 mil. dolari SUA);
- 3) AID – 12,4% (14,2 mil. dolari SUA);
- 4) BERD – 8,3% (9,6 mil. dolari SUA);
- 4) BEI – 6,1% (7,0 mil. dolari SUA);
- 5) Guvernul Rusiei - 5,4% (6,2 mil. dolari SUA) etc.;

La situația din 30 septembrie 2018, sumele destinate deservirii datoriei de stat externe au fost divizate în:

a) Rambursarea sumei principale, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 98,3 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 639,3 mil. lei), cu 37,9 mil. dolari SUA (echivalentul a 506,0 mil. lei) sau cu 62,6% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

b) Serviciul datoriei de stat externe, pentru care au fost utilizate mijloace în sumă de 16,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 279,0 mil. lei), cu 2,7 mil. dolari SUA (echivalentul a 14,5 mil. lei) sau cu 19,3% mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

Surse de finanțare externă

La capitolul intrări de împrumuturi de stat externe, pe parcursul a 9 luni ale anului 2018, au avut loc intrări de împrumuturi de stat externe în sumă totală de 103,3 mil. dolari SUA (echivalentul a 1 726,3 mil. lei), ceea ce reprezintă o micșorare cu 56,5 mil. dolari SUA sau cu 35,4% mai puțin față de perioada similară a anului precedent.

În structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe tipuri de creditori, ponderea totală o dețin creditorii multilaterali cu 99,6% (102,9 mil. dolari SUA), dintre care: BEI cu 34,7 mil. dolari SUA (33,6%), IDA cu 34,1 mil. dolari SUA (33,0%), FMI cu 13,4 mil. dolari SUA (12,9%), BERD cu 11,6 mil. dolari SUA (11,2%), BIRD cu 6,3 mil. dolari SUA (6,1%), urmată de, IFAD cu 2,2 mil. dolari SUA (2,1%).

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe creditori, 30.09.2016-30.09.2018

Structura intrărilor de împrumuturi de stat externe pe creditori, la 30.09.2018	30 sept. 2016		30 sept. 2017		30 sept. 2018	
	Mil. dolari SUA	%	Mil. dolari SUA	%	Mil. dolari SUA	%
BEI	16,3	11,9%	12,3	7,7%	34,7	33,6%
AID	20,6	15,0%	10,2	6,4%	34,1	33,0%
FMI	-	-	13,0	8,1%	13,4	12,9%
BERD	12,7	9,2%	5,6	3,5%	11,6	11,2%
BIRD	12,7	9,3%	11,9	7,5%	6,3	6,1%
FIDA	1,8	1,3%	2,7	1,7%	2,2	2,1%
BDCE	1,8	1,3%	2,9	1,8%	0,6	0,6%
Guvernul Poloniei	-	-	0,2	0,1%	0,3	0,3%
JICA	0,5	0,4%	-	-	0,1	0,1%
Guvernul României	68,0	49,6%	100,9	63,2%	-	-
UniCredit	2,8	2,0%	-	-	-	-
	137,2	100,0%	159,7	100,0%	103,3	100,0%

În ce privește structura pe destinații, volumul total al intrărilor de împrumuturi de stat externe pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2018, a fost destinat după cum urmează:

1) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe – 58,8 mil. dolari SUA (echivalentul a 986,2 mil. lei), ceea ce reprezintă 57,0% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe;

2) pentru susținerea bugetului de stat – 44,4 mil. dolari SUA (echivalentul a 740,1 mil. lei), ceea ce reprezintă 43,0% din totalul intrărilor de împrumuturi de stat externe.

Debursări privind împrumuturile de stat externe, pe destinații, 30.09.2016-30.09.2018, mil. dol. SUA

	30 sept. 2016	30 sept. 2017	30 sept. 2018
Valoarea nominală, mil. dolari SUA			
Susținerea bugetului	81,1	117,3	44,4
Proiecte finanțate din surse externe	56,1	42,4	58,8
Total	137,2	159,7	103,3
Ponderea în total			
Susținerea bugetului	59,1%	73,4%	43,0%
Proiecte finanțate din surse externe	40,9%	26,6%	57,0%
Total	100,0%	100,0%	100,0%

Datoria de stat internă

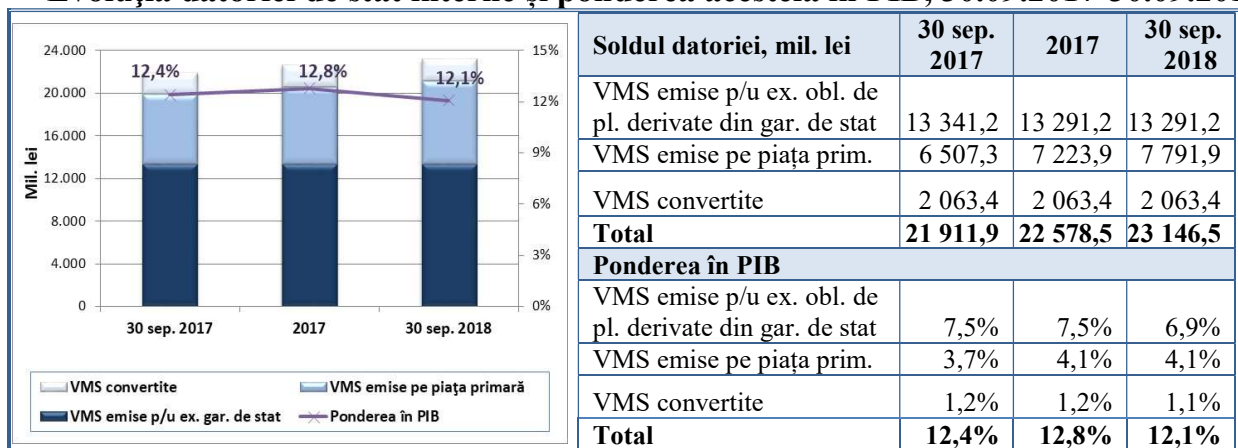
La situația din 30 septembrie 2018, soldul datoriei de stat interne a constituit 23 146,5 mil. lei, dintre care:

- VMS convertite	2 063,4 mil. lei (8,9%)
- VMS emise pe piața primară	7 791,9 mil. lei (33,7%)
- VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat	13 291,2 mil. lei (57,4%)

Comparativ cu situația din 31 decembrie 2017, datoria de stat internă s-a majorat cu 568,0 mil. lei sau cu 2,5 la sută, iar comparativ cu situația din 30 septembrie 2017 s-a majorat cu 1234,6 mil. lei sau cu 5,6 la sută. Modificarea datoriei de stat interne în perioada de gestiune s-a produs din contul emisiunii nete a VMS pentru finanțarea deficitului bugetului de stat.

Ca pondere în PIB, datoria de stat internă a înregistrat 12,1 la sută, diminuându-se comparativ cu situația de la finele anului 2017 cu 0,7 p.p.

Evoluția datoriei de stat interne și ponderea acesteia în PIB, 30.09.2017-30.09.2018

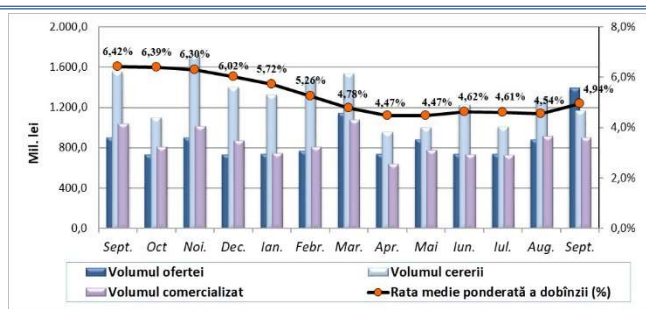

Structura datoriei de stat interne se caracterizează prin următoarele instrumente:

1) Valorile mobiliare de stat emise pe piață primară

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018, prin cele 44 licitații, Ministerul Finanțelor a oferit pe piața primară spre vânzare valori mobiliare de stat în sumă de 8 075,0 mil. lei. Cererea la VMS a constituit 11 031,4 mil. lei, fiind superioară ofertei cu 2 956,4 mil. lei sau de 1,4 ori.

Totalul licitațiilor de comercializare a VMS pe piața primară, în perioada septembrie 2017– septembrie 2018, (mil. lei)

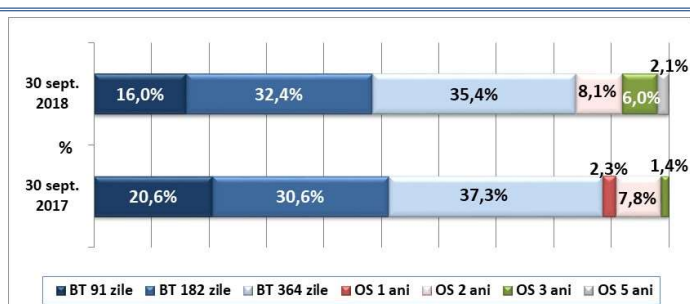

Ca rezultat, au fost vândute VMS la prețul de cumpărare în sumă de 7 340,9 mil. lei, ceea ce este cu 140,1 mil. lei mai mult decât volumul VMS comercializat în perioada analogică a anului 2017. Totodată, au fost răscumpărate VMS ajunse la scadență în perioada de referință în sumă de 6 772,9 mil. lei.

Pe piața primară în această perioadă au fost emise 6 tipuri de VMS:

- a) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 91 de zile;
- b) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 182 de zile;
- c) Bonuri de trezorerie cu maturitatea de 364 de zile;
- d) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani;
- e) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 3 ani;
- f) Obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani.

**Structura VMS
comercializate pe piața
primară,
30.09.2017 -30.09.2018, (%)**

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 a continuat emisiunea Obligațiunilor de stat cu dobânda fixă și flotantă pe termen de 2 ani, volumul comercializat a cărora a constituit 593,2 mil. lei. Comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017, volumul comercializat al Obligațiunilor de stat s-a majorat cu 32,4 mil. lei.

Totodată, Ministerul Finanțelor a continuat și emisiunea pe piața primară a Obligațiunilor de stat cu dobânda fixă pe termen de 3 ani, volumul comercializat a cărora a constituit 444,0 mil. lei, care comparativ cu aceeași perioadă a anului 2017, s-a majorat cu 342,0 mil. lei. Ministerul Finanțelor a continuat emisiunea Obligațiuni de stat cu dobânda fixă pe termen de 5 ani, care au fost emise în premieră în luna martie 2018, astfel, au fost emise pe piața primară obligațiuni de stat în volum de 151,0 mil. lei.

În scopul reducerii eventualelor riscuri generate de imprevizibilitatea pieței financiare interne, și anume riscurile de refinanțare a datoriei de stat și pentru a îmbunătăți, per general, profilul datoriei sectorului public, în anul 2018 Ministerul Finanțelor a continuat completarea rezervei de lichidități. Această rezervă nu implică costuri adiționale pentru deservirea datoriei de stat și nu poate fi utilizată pentru finanțarea deficitului bugetar.

Astfel, pentru completarea rezervei de lichidități Ministerul Finanțelor la sfârșitul lunilor martie și septembrie 2018 a emis pe piața primară Obligațiuni de stat cu dobânda fixă pe termen de 2, 3 și 5 ani în sumă de 253,5 mil. lei. Mijloacele bănești respective au fost plasate de către Ministerul Finanțelor în depozite la termen la Banca Națională, pe un termen egal cu termenul de circulație a Obligațiunilor de stat vândute și la rata dobânzii echivalentă cu rata medie ponderată constituită la licitațiile respective de vânzare a Obligațiunilor de stat. Concomitent,

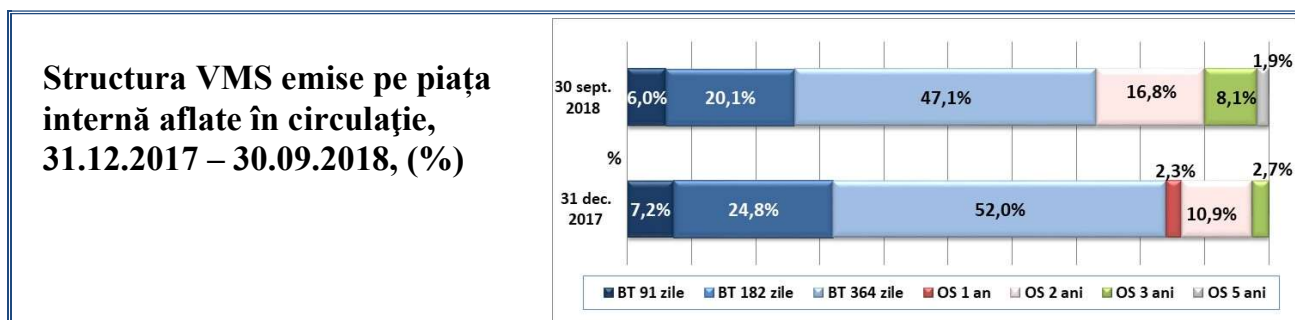
Ministerul Finanțelor a răscumpărat Obligațiunile de stat cu dobânda fixă pe termen de 1 an în sumă de 163,5 mil. lei.

Volumul VMS procurat de investitorii nebankari s-a micșorat comparativ cu perioada analogică a anului 2017 cu 81,0 mil. lei, înregistrând 1053,0 mil. lei, iar ponderea acestora în volumul total comercializat a constituit 14,3%. Totuși băncile comerciale continuă să rămână principalii investitori în VMS, cu o pondere de 85,7% în totalul VMS procurate.

La situația din 30 septembrie 2018, pe piața valorilor mobiliare de stat activau 9 dealeri primari. De la începutul anului 2018, dealerii primari au procurat VMS în volum de 7 111,4 mil. lei la prețul de cumpărare, ceea ce constituie cca. 88,1% din volumul oferit de către Ministerul Finanțelor.

Din volumul total de VMS adjudecate, 82,5% (6 058,4 mil. lei) au fost procurate de către dealerii primari în numele și din cont propriu.

Printre cele mai active bănci – dealeri primari, care au procurat VMS pe piața primară de la începutul anului 2018, se numără: B.C. „Victoriabank” S.A., BC „Moldindconbank” S.A., BC „Moldova - Agroindbank” S.A..

Volumul VMS emise pe piața primară aflate în circulație la situația din 30 septembrie 2018 a constituit 7 791,9 mil. lei. Ponderea majoră în VMS aflate în circulație o constituie bonurile de trezorerie cu scadența 364 zile (47,1%), urmată de bonurile de trezorerie cu scadența 182 zile (20,1%) și Obligațiuni de stat cu maturitatea de 2 ani (16,8%).

Comparativ cu anul 2017, Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2 și 3 ani în circulație s-au majorat cu 5,8 p.p. și 5,4 p.p. respectiv, iar bonurile de trezorerie cu scadența 91, 182 și 364 zile s-au micșorat cu 1,2 p.p., 4,7 p.p. și 5,0 p.p. respectiv.

Scadența medie ponderată anuală a VMS emise la situația din 30 septembrie 2018 s-a majorat cu 78 zile față de situația de la începutul anului și a constituit 365 zile.

2) Valorile mobiliare de stat convertite

În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2018 VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 9,1%.

În 9 luni ale anului 2018, au fost reemise și răscumpărate VMS convertite în sumă totală de 3 143,0 mil. lei. Totodată, pe parcursul a 9 luni reemisiunea VMS convertite a fost efectuată pe termene de 91 și 364 zile.

La situația din 30 septembrie 2018, VMS convertite au constituit 2 063,4 mil. lei sau 8,9% din datoria de stat internă.

3) Valorile mobiliare de stat emise pentru unele scopuri stabilite de lege

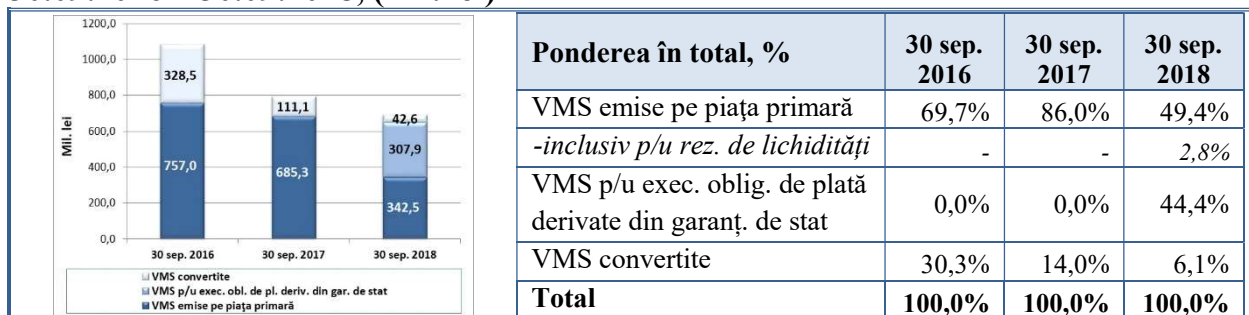
În componența datoriei de stat interne, la începutul anului 2018 VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege (VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat) au constituit 13 291,2 mil. lei sau 58,9% din soldul datoriei de stat interne.

Ținând cont că în primele nouă luni ale anului 2018 nu au fost răscumpărate Obligațiuni de stat, soldul VMS emise pentru unele scopuri stabilite de lege a rămas la nivelul de la începutul anului și la situația din 30 septembrie 2018 a constituit 13 291,2 mil. lei sau 57,4%.

Serviciul datoriei de stat interne.

Pentru serviciul datoriei de stat interne în 9 luni ale anului 2018 au fost utilizate mijloace bănești în sumă de 693,0 mil. lei. În perioada de gestiune, cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat interne s-au micșorat cu 103,5 mil. lei sau cu 13,0 la sută în comparație cu perioada analogică a anului 2017, în mare parte datorită deservirii pe parcursul a nouă luni ale anului 2018 a VMS emise pe piața primară pe parcursul anului 2017 la costuri mai joase comparativ cu VMS emise pe piața primară în anul 2016 și deservite în perioada similară a anului precedent (rata nominală a dobânzii medie ponderată a VMS răscumpărate în primele nouă luni ale anului 2018 a constituit 5,70%, fiind de 1,5 ori mai mică comparativ cu nouă luni ale anului 2017).

Evoluția și structura cheltuielilor pentru serviciul datoriei de stat interne, 30.09.2016 – 30.09.2018, (mil. lei)

Din suma totală pentru serviciul datoriei de stat interne au fost utilizate:

- 342,5 mil. lei pentru plata dobânzii și cupoanelor la VMS emise pe piața primară (49,4%), inclusiv 19,1 mil lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru crearea rezervei de lichidități (2,8%);
- 307,9 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS emise pentru executarea obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat (44,4%);
- 42,6 mil. lei pentru plata dobânzii la VMS convertite (6,1%).

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018, Ministerul Finanțelor permanent a monitorizat situația pe piața primară a VMS și a comercializat VMS doar la rate acceptabile ale dobânzii. Astfel, în perioada de gestiune ratele maxime ale dobânzii propuse de către investitori pentru VMS au variat de la 6,11% până la 7,09%, însă Ministerul Finanțelor nu a acceptat toate ofertele investitorilor, fapt ce a permis menținerea unui nivel optim al ratelor dobânzii la VMS.

Ca rezultat, rata nominală a dobânzii medie ponderată la VMS comercializate pe piața primară în 9 luni ale anului 2018 a constituit 4,83%, ce este cu 2,12 p.p. mai mică comparativ cu perioada analogică a anului 2017.

Totodată, rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite răscumpărate în 9 luni ale anului 2018 a constituit 5,44 %, iar rata medie ponderată a dobânzii pentru VMS convertite reemise în 9 luni ale anului 2018 a constituit 4,61 %.

Garanțiile de stat

La situația din 30 septembrie 2018, soldul garanțiilor de stat a constituit 104,3 mil lei, fiind formate în totalitate din garanții de stat interne acordate în cadrul Programului de stat “Prima casă”.

În conformitate cu Legea nr. 293 din 21.12.2017 privind unele măsuri în vederea implementării Programului de stat “Prima casă” și Hotărârea Guvernului nr. 202 din 28.02.2018 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului de implementare a Programului de stat “Prima casă” în luna martie 2018 a fost lansat Programul de stat “Prima casă”. Implementarea acestui program este realizat prin intermediul Organizației pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM) care este delegată să emită garanții în numele și pe contul statului, în favoarea băncilor care acordă credite persoanelor fizice pentru procurarea unei locuințe în cadrul Programului, în limita plafoanelor aprobate anual de către Parlament pentru acest scop. Creditele bancare acordate în cadrul Programului sunt garantate de către stat la o cotă de 50% din soldul creditului. Astfel, în Legea bugetului de stat pentru anul 2018 se prevede că soldul garanțiilor de stat interne nu va depăși 1000,0 milioane de lei.

În perioada martie – septembrie 2018 de către ODIMM în cadrul Programului au fost emise 499 garanții de stat în suma totală de 115,4 mil.lei în favoarea următoarelor bănci comerciale: BC ”Moldova-Agroindbank” SA, BC ”Moldindconbank” S.A., BC ”Victoriabank” SA, BC ”Mobiasbancă- Groupe Societe Generale” SA și BC ”Eximbank SA”.

Totodată, la situația din 30 septembrie 2018, datoria debitorilor garantați față de Ministerul Finanțelor formată în urma executării garanțiilor de stat pentru împrumuturi interne constituie 2,4 mil lei, iar pentru împrumuturile externe constituie 427,3 mil. lei, fiind în totalitate cu termen expirat.

Creanțele interne

În 9 luni ale anului 2018 BC „Investprivatbank” în proces de lichidare a transferat la bugetul de stat din valorificarea activelor sale mijloace bănești în sumă de 300,0 mii lei, iar băncile în proces de lichidare ”Banca de Economii” S.A., B.C. „Banca Socială” S.A și B.C. „Unibank” S.A – 191,3 mil. lei.

Astfel, la situația din 30 septembrie 2018, datoria băncilor în proces de lichidare respective față de Ministerul Finanțelor a constituit 13 217,3 mil. lei, dintre care:

- BC „Investprivatbank” S.A. – 358,0 mil.lei;

- „Banca de Economii” S.A. – 8 857,0 mil.lei;
- BC „Banca Socială” S.A – 2 159,0 mil. lei;
- BC „Unibank” S.A – 1 843,3 mil.lei.

Indicatori de sustenabilitate

În conformitate cu prevederile Programului „Managementul datoriei de stat pe termen mediu (2018-2020)”, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018, a fost monitorizat indicatorul de sustenabilitate al datoriei de stat. La situația din 30 septembrie 2018, valoarea înregistrată se încadrează în limite sustenabile și nu produce riscuri adiționale asupra stabilității macroeconomice a țării. Astfel, ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile bugetului de stat cu excepția granturilor, a înregistrat o diminuare cu 2,2 p.p. în comparație cu situația de la finele anului 2017 și cu 0,7 p.p. comparativ cu situația din 30 septembrie 2017.

Indicatori de sustenabilitate, 30.09.2017 – 30.09.2018, (%)

Indicatori	30 sep. 2017	2017	30 sep. 2018	Limita stabilită în Program
Ponderea serviciului datoriei de stat în (VBS-Granturi)	4,4%	5,9%	3,7%	≤ 15%

Riscurile asociate datoriei de stat la situația din 30 septembrie 2018

Principalele tipuri de riscuri asociate costului datoriei de stat a Republicii Moldova identificate drept *riscuri de piață* sunt:

- 1) Riscul valutar;
- 2) Riscul de refinanțare;
- 3) Riscul ratei de dobândă.

Pe lângă cele menționate mai sus, se atestă și *riscul operațional*, care acționează indirect asupra datoriei de stat.

1) Riscul valutar

Este identificat prin indicatorii:

a) *Ponderea datoriei de stat externe în totalul datoriei de stat*

Riscul valutar este unul din principalele categorii de riscuri asociate portofoliului datoriei de stat, deoarece afectează atât costul datoriei de stat, cât și volumul acesteia. Astfel, la situația din 30 septembrie 2018, 55,1 la sută din portofoliul datoriei de stat îi revine datoriei de stat externe, care este supusă riscului valutar fiind în totalitate denominată în valută străină. Ponderea datoriei de stat externe s-a diminuat cu 1,2 p.p. comparativ cu situația de la sfârșitul anului 2017 și cu 2,1 p.p. față de perioada similară a anului precedent.

Structura datoriei de stat pe componente, 30.09.2017-30.09.2018 (%)

	Ponderea în total	30 sep. 2017	2017	30 sep. 2018
	Datoria de stat internă	42,8%	43,7%	44,9%
	Datoria de stat externă	57,2%	56,3%	55,1%

b) Structura datoriei de stat pe valute

Structura datoriei de stat pe valute, cu descompunerea coșului valutar DST, evidențiază vulnerabilitatea portofoliului datoriei de stat față de Euro și dolarul SUA, ceea ce implică necesitatea monitorizării continue a cursului de schimb al acestor valute. Astfel, ponderea datoriei de stat denominată în Euro și dolari SUA formează împreună puțin peste 45 la sută din portofoliul datoriei de stat. Deci, majorarea semnificativă a ratei de schimb a leului față de aceste valute străine ar expune portofoliul datoriei de stat riscului valutar, ceea ce ar crea o povară suplimentară pentru deservirea datoriei de stat externe.

Structura datoriei de stat pe valute, 30.09.2017-30.09.2018 (%)

Inclusiv DST				Cu descompunerea DST			
	30 sep. 2017	2017	30 sep. 2018		30 sep. 2017	2017	30 sep. 2018
Ponderea în total				Ponderea în total			
MDL	42,8%	43,7%	44,9%	MDL	42,8%	43,7%	44,9%
DST	32,6%	32,2%	30,9%	EUR	27,5%	27,1%	26,6%
EUR	17,0%	16,6%	16,7%	USD	19,1%	18,7%	18,5%
USD	5,6%	5,6%	5,6%	JPY	4,4%	4,3%	4,2%
JPY	2,0%	1,9%	1,9%	CNY	3,5%	3,5%	3,3%
GBP	0,02%	0,02%	0,01%	GBP	2,7%	2,6%	2,5%
	100,0%	100,0%	100,0%		100,0%	100,0%	100,0%

2) Riscul de refinanțare

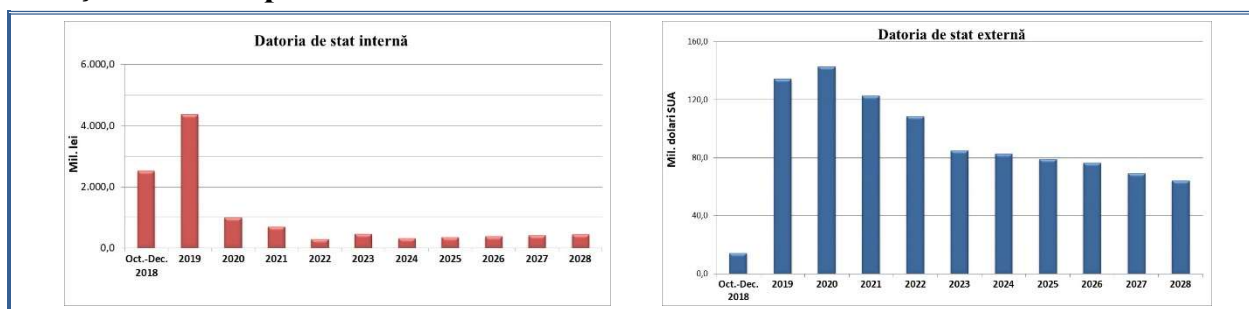
Riscul de refinanțare este identificat prin indicatorii:

a) Profilul rambursării datoriei de stat interne și externe

Notă: Profilul rambursării datoriei de stat interne nu include datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cu excepția sumelor prevăzute spre rambursare incluse în Legea bugetului de stat pe anul respectiv, deoarece aceasta este reperfectată anual în baza unui Acord între Ministerul Finanțelor și BNM, astfel comportînd un nivel redus al riscului de refinanțare. Profilul de rambursare a datoriei de stat externe nu include instrumentul alocarea DST, întrucît acesta reprezintă o datorie purtătoare de dobîndă sub forma activelor de rezervă alocate de către FMI membrilor săi, care nu prevede rambursarea sumei principale și nu va fi refinanțată.

Luînd în considerație estimările pentru profilul de răscumpărare a datoriei de stat interne, în anii ce urmează, se evidențiază vîrfurile de plată în ultimul trimestru al anului 2018 și în anul 2019, ceea ce denotă faptul că datoria de stat internă este preponderent pe termen scurt. Totodată, menționăm că în anul 2019 urmează a fi rambursate: valorile mobiliare de stat cu maturitatea de doi ani emise în scopul creării rezervei de lichidități în luna martie a anului 2017, dar și VMS cu maturitatea de 3 ani conform Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015. Segmentul de datorie de stat internă pe termen scurt ce urmează a fi refinanțat în fiecare an prin noi emisiuni de VMS, reprezintă un risc semnificativ pentru bugetul de stat, în contextul unor eventuale majorări ale ratelor de dobîndă pe piața internă.

Proгноza rambursării datoriei de stat interne (mil. lei) și a datoriei de stat externe (mil. dolari SUA) care ajunge la scadență în decurs de 10 ani, conform situației din 30 septembrie 2018

În ce privește datoria de stat externă, se observă o distribuție relativ omogenă a plăților începând cu anul 2023 și respectiv un risc de refinanțare redus. Totodată, în următorii doi ani¹⁴ se manifestă o majorare treptată a plăților spre rambursare, vârful de plată evidențiindu-se în anul 2020.

b) Perioada medie de maturitate (ATM) și datoria scadentă într-un an

Indicatorii riscului de refinanțare, 30 septembrie 2017-30 septembrie 2018

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	30 sep. 2017	30 sep. 2018	30 sep. 2017	30 sep. 2018	30 sep. 2017	30 sep. 2018
Perioada medie de maturitate (ATM), ani	10,2	9,3	9,7	9,6	9,9	9,5
Datoria scadentă în decurs de 1 an, %	36,0%	37,1%	6,9%	7,9%	19,3%	21,0%

Indicatorii sus-menționați vin în suportul concluziilor formulate în baza profilului de rambursare al datoriei de stat interne, și anume, la situația din 30 septembrie 2018, 37,1% din datoria de stat internă urmează să ajungă la scadență în decurs de un an, ceea ce presupune faptul că datoria nouă care va fi contractată în scopul finanțării deficitului bugetului de stat, va fi supusă implicit și riscului ratei de dobândă. Totodată, comparativ cu perioada similară a anului precedent, datoria de stat internă scadentă în decurs de un an s-a majorat cu 1,1 p.p. iar perioada medie de maturitate s-a diminuat 0,9 ani. Acest fapt se datorează inclusiv faptului că în luna octombrie a anului 2016 au fost emise VMS în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat, ceea ce presupune majorarea considerabilă a sumelor destinate rambursării începând cu anul 2018. Totodată, în luna martie, anul 2019, ajung la scadență valorile mobiliare de stat cu maturitatea de doi ani emise în luna martie a anului 2017 în scopul creării rezervei de lichidități.

Datoria de stat externă, datorită instrumentelor pe termen lung, se încadrează în limite sigure, iar datoria de stat totală prezintă un risc de refinanțare moderat, astfel încât 21,0 la sută din aceasta urmează să ajungă la scadență în decurs de un an.

¹⁴ Această tendință se datorează inclusiv faptului că începând din iulie 2009, pentru Republica Moldova au fost schimbate condițiile de creditare pentru împrumuturile care urmează a fi contractate de la Banca Mondială prin AID, ceea ce presupune micșorarea maturității împrumuturilor noi contractate.

3) Riscul ratei de dobândă

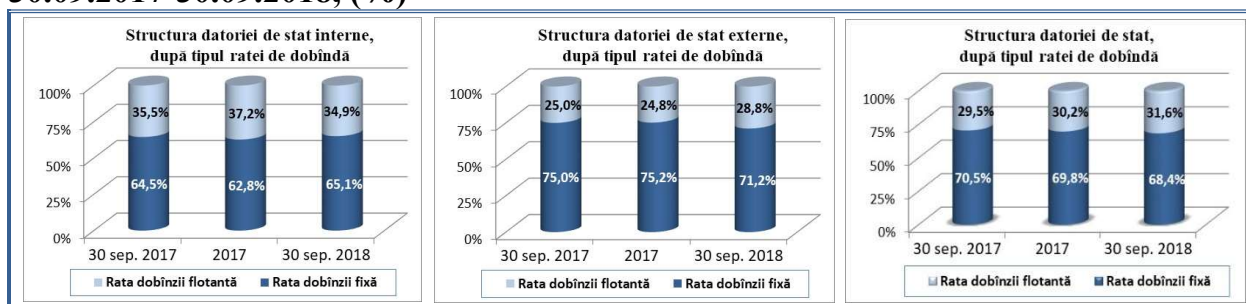
Este identificat prin indicatorii:

a) Structura datoriei de stat după tipul ratei de dobândă

Notă: În contextul analizei riscului ratei de dobândă, datoria de stat internă cu maturitatea de până la un an și purtătoare de rată a dobânzii fixă¹⁵ va fi atribuită la categoria datoriei cu rata dobânzii flotantă, întrucât din cauza maturității reduse aceasta va fi refinanțată în fiecare an la condiții noi de piață, fiind supusă riscului ratei de dobândă.

Spre deosebire de profilul rambursării datoriei de stat interne și externe, la calcularea indicatorilor riscului ratei de dobândă se include tot portofoliul datoriei de stat, inclusiv datoria Guvernului față de BNM (VMS convertite), cât și alocarea DST, acestea fiind supuse riscului ratei de dobândă.

Structura datoriei de stat interne și externe, după tipul ratei de dobândă, 30.09.2017-30.09.2018, (%)

La situația din 30 septembrie 2018, în contextul Notei expuse mai sus, se observă un trend descendent al datoriei de stat interne cu rată flotantă a dobânzii, constituind 34,9% din totalul datoriei de stat interne, ceea ce indică o diminuare cu 2,4 p.p. față de situația de la sfârșitul anului 2017 și cu 0,6 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent. Această diminuare a fost influențată inclusiv de faptul că în luna martie 2018 Ministerul Finanțelor în premieră a emis pe piață obligațiuni de stat cu maturitatea de 5 ani, iar începând cu trimestrul II al anului 2018, a fost majorat volumul VMS pe termen lung și rată fixă a dobânzii oferit pe piață. Astfel, la 30 septembrie 2018, instrumentul cu rata dobânzii fixă și termen de circulație mai mare de un an sunt Obligațiunile de stat cu maturitatea de 2, 3 și 5 ani, dar și VMS pentru executarea de către Ministerul Finanțelor a obligațiunilor de plată derivate din garanțiile de stat.

Cu toate acestea, analizând structura datoriei de stat externe pe tipuri de rată a dobânzii, se atestă o tendință ușor ascendentă a ponderii datoriei de stat externe cu rata dobânzii flotantă. Astfel, la 30 septembrie 2018, datoria de stat externă cu rata dobânzii flotantă a constituit 28,8 la sută din totalul datoriei de stat externe, cu 4,1 p.p. mai mult comparativ cu sfârșitul anului 2017 și cu 3,9 p.p. mai mult comparativ cu perioada similară a anului precedent.

În ce privește datoria de stat, ponderea datoriei cu rata dobânzii flotantă constituie 31,6 la sută și reflectă o majorare cu 1,3 p.p. comparativ cu sfârșitul anului 2017 și cu 2,1 p.p. comparativ cu perioada similară a anului precedent. Ponderea relativ înaltă a datoriei cu rata dobânzii flotantă în portofoliul datoriei de stat se datorează atât datoriei de stat externe dar și datoriei de stat interne, care din cauza

¹⁵ VMS 91 zile, 182 zile, 364 zile și VMS convertite

instrumentelor cu maturitatea de pînă la un an prezintă un risc al ratei de dobîndă, cît și un risc de refinanțare pronunțat.

b) Perioada medie de refixare (ATR) și datoria ce urmează a fi refixată într-un an

Indicatorul perioada medie de refixare este cu atît mai sigur cu cît deține o valoare mai mare, la fel ca și indicatorul riscului de refinanțare – perioada medie de maturitate.

Indicatorii riscului ratei de dobîndă la situația din 30.09.2017-30.09.2018

	Datoria de stat internă		Datoria de stat externă		Total datoria de stat	
	30 sep. 2017	30 sep. 2018	30 sep. 2017	30 sep. 2018	30 sep. 2017	30 sep. 2018
Perioada medie de refixare (ATR), ani	10,2	9,3	7,8	7,3	8,8	8,2
Datoria cu rata dobînzii ce urmează a fi refixată în decurs de 1 an, %	36,6%	37,8%	30,4%	34,8%	33,1%	36,1%

Datoria de stat internă este expusă în cea mai mare măsură riscului ratei de dobîndă, întrucît 37,8 la sută din datoria de stat internă urmează să fie refixată la rate noi de dobîndă în decurs de 1 an. Astfel, o majorare a ratelor de dobîndă la VMS pe piața internă va afecta direct costurile aferente datoriei de stat interne. Datoria de stat internă înregistrează la situația din 30 septembrie 2018 o micșorare a perioadei medie de refixare cu 0,9 ani, iar datoria cu rata dobînzii ce urmează a fi refixată în decurs de un an s-a majorat cu 1,2 p.p.

Datoria de stat externă se caracterizează prin indicatori ce prezintă o expunere mai mică față de riscul ratei de dobîndă. Această situație se datorează faptului că datoria de stat externă cu rata fixă a dobînzii este preponderent pe termen lung, iar datoria cu rata dobînzii ce urmează a fi refixată la condiții noi de piață în decurs de un an constituie 34,8 la sută din soldul datoriei de stat externe. Cu toate acestea, ratele de dobîndă aferente datoriei de stat externe sunt refixate, în mediu, în decurs de 7 ani. Tendința relativ ascendentă a datoriei de stat externe ce urmează a fi refixată în decurs de un an se datorează atât rambursării împrumuturilor cu rată fixă a dobînzii pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018 către creditori precum Guvernul României, FMI, dar și celor mai recente debursări de la creditori precum BEI, BERD, BIRD, împrumuturi ce implică o rată flotantă a dobînzii.

În ce privește datoria de stat în ansamblu, deși perioada de refixare a întreg portofoliului este de 8,2 ani, totuși 36,1 la sută din aceasta urmează a fi refixată la rate noi de dobîndă în decurs de 1 an, astfel evidențiindu-se expunerea portofoliului datoriei de stat față de riscul ratei de dobîndă.

4) Riscul operațional

Riscul operațional se referă la aspecte precum sistemele informaționale și procedurile de ținere a evidenței datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat, procesare a datelor, raportare, păstrare, etc.

Pe parcursul lunii iunie a anului 2018 a fost finalizat procesul de elaborarea a Planului de gestionare a riscului operațional și de continuitate a activităților aferente managementului datoriei de stat pentru anul 2018. Documentul a fost aprobat de către Secretarul de Stat și stabilește principalele măsuri de reacție la riscurile operaționale, urmărindu-se în același timp diminuarea probabilității de apariție ulterioară a acestora. Informația privind progresul înregistrat pe marginea implementării documentului respectiv va fi reflectată în raportul semestrial și anual, cu publicarea informației anuale în Raportul anual privind situația în domeniul datoriei sectorului public, garanțiilor de stat și recreditării de stat.

Tot pe parcursul lunii iunie a fost finalizat procesul de elaborare a Codului de etică și conduită pentru angajații DDP și membrii comisiilor care au tangență cu domeniul datoriei publice, documentul fiind aprobat prin ordinul Ministrului Finanțelor și adus la cunoștința tuturor angajaților DDP. Codul prevede îndeplinirea cu responsabilitate, obiectivitate și promptitudine, în spirit de inițiativă și colegialitate a tuturor atribuțiilor de serviciu ale angajaților DDP, în vederea respectării celor mai înalte standarde de conduită etică.

Un aspect important aferent riscului operațional ține și de sistemul informațional de management al datoriei și analiză financiară (DMFAS), precum și de înregistrarea și menținerea cu acuratețe a datelor. În acest sens, colaboratorii DDP efectuează cu regularitate procedura de validare a sistemului informațional în conformitate cu Calendarul de validare existent și asigură înlăturarea erorilor depistate.

De asemenea, dezvoltarea sistemului de control intern în cadrul Direcției datoriei publice are loc în baza Registrului Riscurilor pentru obiectivele de bază prin care au fost identificate tipurile de reacții la risc, precum și măsurile de control de întreprins pentru fiecare risc potențial ce ar putea afecta procesele operaționale la nivel de subdiviziune.

Totodată, în scopul minimizării impactului riscului operațional materializat prin fluctuația colaboratorilor, dar și a persoanelor cheie, în cadrul subdiviziunii sunt elaborate și actualizate periodic descrieri grafice și narrative ale principalelor procese ce definesc activitatea subdiviziunii responsabile de monitorizarea datoriei sectorului public.

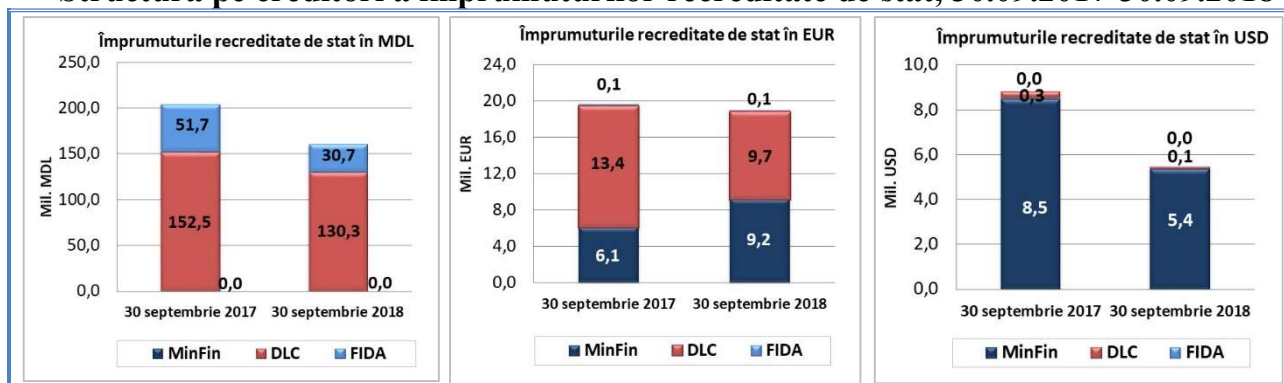
În contextul fortificării procesului de raportare a datelor privind datoria sectorului public și veridicității lor, Direcția datoriei publice monitorizează și verifică în permanență, din mai multe surse, calitatea informației primite de la entitățile sectorului public. În acest sens, pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2018, în colaborare cu Inspekția Financiară, au fost aplicate sancțiuni, în conformitate cu prevederile Codului Contravențional, persoanelor responsabile din cadrul entităților sectorului public, dacă acestea nu au respectat termenul de prezentare către Ministerul Finanțelor a datelor privind datoria sectorului public sau au raportat date eronate/incomplete.

Recreditarea de stat

Recreditarea de stat se efectuează prin intermediul Ministerului Finanțelor, Directoratului Liniei de Credit (DLC) și Unității de Implementare a Proiectelor Fondului Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă (FIDA).

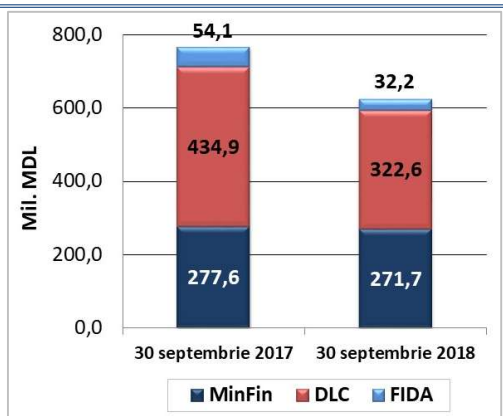
Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 din contul liniilor de creditare și a mijloacelor circulante acumulate (din rambursarea de către IFP a sumelor principale și dobânzilor aferente) pentru realizarea proiectelor finanțate din surse externe au fost recreditate împrumuturi către agenți economici, autorități publice locale și instituții financiare participante în sumă de 161,0 mil. lei, 5,5 mil. dolari SUA și 19,0 mil. Euro (echivalent a cca 626,5 mil. lei), inclusiv: din surse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 108,5 mil. lei, 0,1 mil. dolari SUA și 2,8 mil. Euro (echivalent a cca 158,5 mil. lei) sau 25,3% din suma totală recreditată.

Structura pe creditor a împrumuturilor recreditate de stat, 30.09.2017-30.09.2018

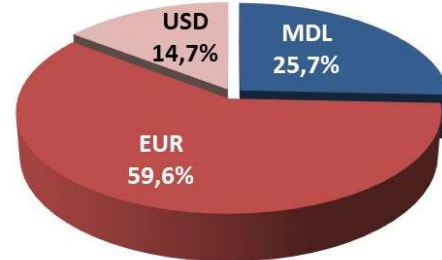
În perioada de analiză, se atestă un trend descendent aferent valorii mijloacelor financiare îndreptate spre recreditare în scopul implementării proiectelor finanțate din surse externe în monedă națională și dolari SUA și unul descendent nesemnificativ în Euro.

Împrumuturile recreditate de stat, recalculate în moneda națională, la situația din 30 septembrie 2017 și 30 septembrie 2018 (mil. lei)

Pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 se constată o descreștere a mijloacelor financiare îndreptate spre recreditarea de stat, condiționată de o cerere mai redusă de recreditare din partea beneficiarilor în vederea implementării proiectelor finanțate din contul împrumuturilor externe de stat.

**Structura împrumuturilor
recreditate de stat, pe valute,
la situația din 30 septembrie 2018
(%)**

În perioada de referință poziția dominantă în structura împrumuturilor recreditate de stat pe valute este ocupată de Euro cu 59,6%, urmată de moneda națională cu 25,7% și dolarul SUA cu 14,7%.

Sumele recreditate pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 se prezintă după cum urmează:

1) prin intermediul Ministerului Finanțelor – 5,4 mil. dolari SUA și 9,2 mil. Euro (echivalent a cca 271,7 mil. lei), inclusiv:

- Proiectul „Construcția locuințelor sociale pentru păturile socialmente vulnerabile”, faza II, finanțat de Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei – 0,6 mil. Euro;

- Proiectul de îmbunătățire a eficienței sistemului de alimentare centralizată cu energie termică (S.A. „Termoelectrica”), finanțat de Banca Mondială – 1,2 mil. dolari SUA;

- Proiectul „Împrumutul destinat reabilitării rețelelor de transport ale Î.S. „Moldelectrica””, finanțat de Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare și Banca Europeană de Investiții – 4,2 mil. dolari SUA și 5,4 mil. Euro;

- Proiectul termoelectric al mun. Bălți (S.A. „CET-NORD”) – 3,2 mil. Euro.

2) prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 130,3 mil. lei, 9,7 mil. Euro și 0,09 mil. dolari SUA (echivalent a cca 322,6 mil. lei), dintre care:

- resurse recreditate direct din împrumuturile externe – 21,8 mil. lei, 0,04 mil. dolari SUA și 6,9 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Ameliorare a Competitivității, faza 2 (PAC 2) – 21,8 mil. lei, 0,04 mil. dolari SUA și 2,6 mil. Euro;

- Proiectul Livada Moldovei – 4,0 mil. Euro;

- Creditul de asistență a Guvernului Polon – 0,3 mil. Euro.

- resurse recreditate din mijloacele DLC circulante acumulate – 108,5 mil. lei, 0,05 mil. dolari SUA și 2,8 mil. Euro, inclusiv:

- Proiectul de Finanțare Rurală și Dezvoltare a Întreprinderilor Mici (FIDA I) – 30,8 mil. lei și 0,05 mil. dolari SUA;

- Proiectul de Revitalizare a Agriculturii (FIDA II, PRA) – 5,2 mil. lei;

- Programul de dezvoltare a Afacerilor Rurale (FIDA III, PDAR) – 1,5 mil. lei;

- Programul de Servicii Financiare Rurale și Marketing (FIDA IV) – 1,0 mil. lei;

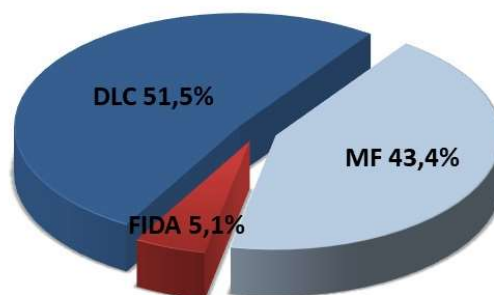
- Proiectul de Servicii Financiare Rurale și Dezvoltarea Businessului Agricol (FIDA 5) – 4,7 mil. lei;

- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6) – 26,6 mil. lei;
- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza I (RISP I) – 21,3 mil. lei și 0,5 mil. Euro;
- Proiectul de Investiții și Servicii Rurale, faza II (RISP II) – 3,9 mil. lei și 0,1 mil. Euro;
- Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW) – 4,5 mil. lei și 0,6 mil. Euro;
- Proiectul Filieră de Vin – 8,2 mil. lei și 0,2 mil. Euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 1) – 0,8 mil. lei și 1,3 mil. Euro;
- Proiectul de Ameliorare a Competitivității (PAC 2) – 0,1 mil. Euro.

3) prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA (resurse recreditate direct din împrumuturile externe) – 30,7 mil. lei și 0,1 mil. Euro (echivalent a cca 32,2 mil. lei), din care:

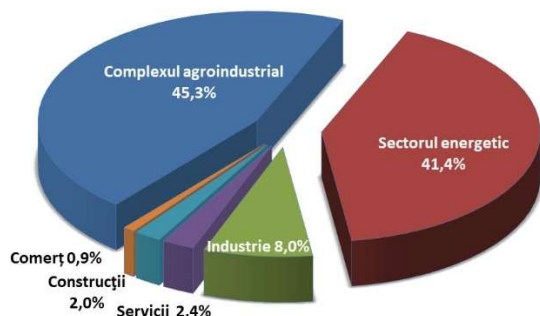
- Programul Rural de Reziliență Economică - Climatică Incluzivă (FIDA 6, datele UCIP-IFAD) – 30,7 mil. lei și 0,1 mil. Euro.

Structura recreditării împrumuturilor de stat între instituțiile participante la situația din 30 septembrie 2018 (%)

În perioada de referință, cota majoră de recreditare de stat îi revine DLC (51,5%), urmată de MF cu cota de 43,4% și FIDA cu 5,1%.

Structura recreditării împrumuturilor de stat sub aspectul ramurilor economiei naționale pe parcursul a 9 luni ale anului 2018

Ramurile economiei naționale	mil. lei	ponderea (%)
Complexul agroindustrial	283,9	45,3
Sectorul energetic	259,2	41,4
Industrie	50,4	8,0
Servicii	14,9	2,4
Construcții	12,6	2,0
Comerț	5,5	0,9
Total	626,5	100,0

În structura mijloacelor financiare recreditate de stat pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 sub aspectul ramurilor economiei naționale, ponderea majoră îi revine complexului agroindustrial cu 45,3%, urmat de sectorul energetic cu 41,4%, cota cea mai mică îi revine ramurii comerț cu o pondere de 0,9%.

În perioada de analiză a fost rambursată de către agenții economici, autoritățile publice locale și IFP suma principală, dobânda și alte plăți aferente în

sumă de 503,9 mil. lei, 6,6 mil. dolari SUA, 13,2 mil. Euro și 0,4 mil. JPY (echivalent a cca 877,5 mil. lei). Astfel:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor au fost rambursate – 3,2 mil. dolari SUA, 0,7 mil. lei, 1,1 mil. Euro și 0,4 mil. JPY.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit au fost rambursate – 463,7 mil. lei, 3,0 mil. dolari SUA și 12,0 mil. Euro, din care:

resurse recreditate direct din împrumuturi externe – 35,5 mil. lei, 0,6 mil. dolari SUA și 6,3 mil. Euro;

resurse recreditate din mijloacele circulante acumulate – 428,2 mil. lei, 2,4 mil. dolari SUA și 5,7 mil. Euro.

3) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Unității de Implementare a Proiectelor FIDA au fost rambursate – 39,5 mil. lei, 0,4 mil. dolari SUA și 0,1 mil. Euro.

La situația din 30 septembrie 2018 soldul datoriilor beneficiarilor recreditați constituie: 1 162,0 mil. lei, 87,9 mil. dolari SUA, 83,4 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 4 427,8 mil. lei), micșorându-se față de 9 luni ale anului 2017 cu 393,9 mil. lei ce constituie o descreștere de cca 8,2%, inclusiv:

1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,3 mil. lei, 80,3 mil. dolari SUA, 34,1 mil. Euro și 896,9 mil. Yeni Japonezi (echivalent a 2 234,7 mil. lei sau 50,5%);

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit și Unității de Implementare a Proiectelor FIDA – 1 090,7 mil. lei, 7,6 mil. dolari SUA și 49,3 mil. Euro (echivalent a 2 193,1 mil. lei sau 49,5%).

Datoria cu termen expirat la situația din 30 septembrie 2018 se atestă atât la împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor, cât și prin intermediul Directoratului Liniei de Credit și se cifrează la 72,7 mil. lei, 10,6 mil. dolari SUA și 0,5 mil. Euro (echivalent a 262,4 mil. lei) sau 5,9% din suma datoriilor totale, inclusiv:

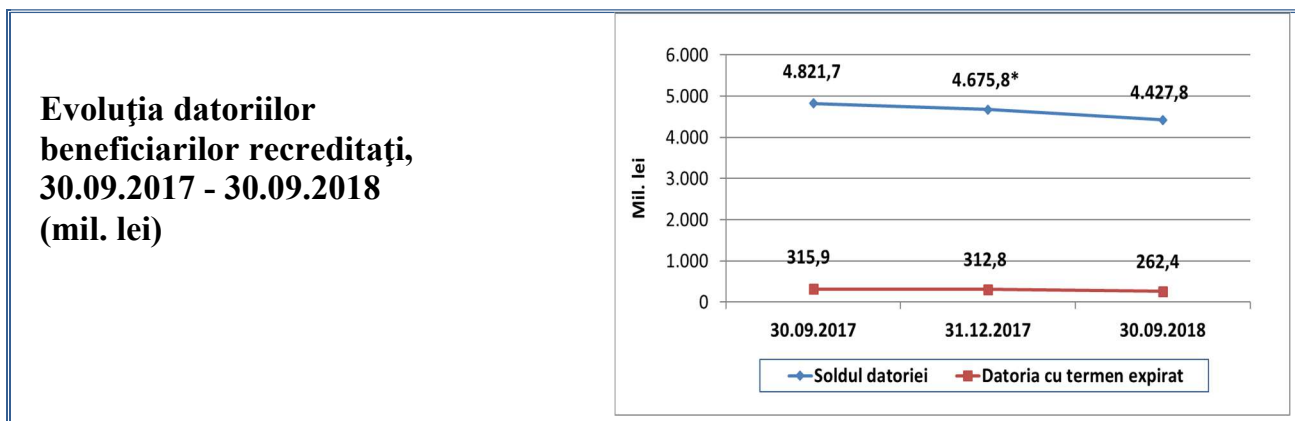
1) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Ministerului Finanțelor – 71,3 mil. lei, 10,6 mil. dolari SUA și 0,2 mil. Euro (echivalent a 254,7 mil. lei). Micșorarea datoriei cu termen expirat, în comparație cu 9 luni ale anului 2017 constituie cca 59,8 mil. lei sau o descreștere de 19,0%. Beneficiarii recreditați care nu au executat graficele de rambursare a datoriilor sînt:

- Proiectele Alimentare cu Apă și Canalizare finanțate de către Banca Mondială (Î.M. „Apă - Canal Cahul”);

- Proiectul de achiziție a locomotivelor și restructurarea infrastructurii feroviare (Î.S. „Calea Ferată din Moldova”);

-Întreprinderile în proces de insolabilitate și întreprinderile potențial falite.

2) pe împrumuturile recreditate prin intermediul Directoratului Liniei de Credit – 1,4 mil. lei și 0,3 mil. Euro (echivalentul a 7,7 mil. lei) sau 2,9% din totalul datoriei expirată. Datoria dată a fost înregistrată la B.C. „Investprivatbank” S.A. în legătură cu insolabilitatea acestora și la întreprinderile vitivinicole recreditate în cadrul Proiectului ”Filierea Vinului” (S.A. ”Migdal-P”, S.R.L. ”Naturvins”, F.P.C. ”Vindicum” S.R.L., S.C. ”Vinăria Țiganca”, S.R.L. ”Magnolia-94”, SRL ”Univers-Vin”).

* Soldul datoriei beneficiarilor recreditați la situația din 31.12.2017 a fost actualizat pe parcursul anului 2018 ca urmare a prezentării dărilor de seamă privind debursările efectuate din contul împrumutului externe în cadrul proiectelor investiționale.

Graficul prezentat atestă că evoluția soldului datoriilor, precum și soldul datoriilor cu termen expirat au o evoluție descendentă, condiționată de fluctuațiile cursului valutar, reeșalonării datoriilor unor beneficiari recreditați, precum și radierea a doi agenți economici (S.A. „EKINI”, Compania de Leasing „TEHAGROLEASING” S.R.L.) din Registrul de stat al persoanelor juridice prin care s-a dispus stingerea datoriei de 22,0 mil. lei (Ordinul Ministrului Finanțelor nr. 122/2018).

Ministerul Finanțelor își onorează sarcina de încasare a datoriilor expirate prin intermediul serviciilor fiscale teritoriale de stat prin aplicarea măsurilor de executare silită, în conformitate cu legislația în vigoare, față de beneficiarii recreditării care dețin arierate pe împrumuturile recreditate. Astfel, pe parcursul a 9 luni ale anului 2018 la bugetul de stat în acest sens au fost încasate cca 10,1 mil. lei, ceea ce constituie 1,2% din suma totală achitată în perioada de referință.

Analizând structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, se constată că în perioada de referință sunt active operațiunile de recreditare față de 88 de beneficiari recreditați:

1) 50 agenți economici cu soldul datoriilor de 1 640,9 mil. lei sau 37,1% din suma totală a datoriilor, dintre care 261,0 mil. lei sunt datorii cu termen expirat (99,5% din suma totală a datoriilor expirate), dintre care:

a) 30 întreprinderi care au datorii în sumă de 1 395,6 mil. lei activează în regim ordinar. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 15,7 mil. lei (6,0% din suma totală a datoriilor expirate);

b) 11 întreprinderi care au datorii în sumă de 162,9 mil. lei se află în proces de insolabilitate conform Legii insolabilității. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 162,9 mil. lei (62,1% din suma totală a datoriilor expirate);

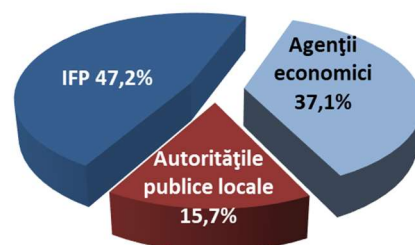
c) 7 întreprinderi care au datorii în sumă de 72,6 mil. lei sunt potențial faliti. Suma datoriilor cu termen expirat constituie 72,6 mil. lei (27,7% din suma totală a datoriilor expirate);

d) 2 întreprinderi care au arierate în sumă de 9,8 mil. lei lipsesc din Registrul de stat al persoanelor juridice (3,7% din suma totală a datoriilor expirate). De la agenții economici nominalizați nu este posibilitate reală de rambursare a datoriilor cu termen expirat.

2) 26 autorități ale administrației publice locale, care dețin datorii în sumă de 694,5 mil. lei (15,7% din suma totală a datoriilor). Suma datoriilor cu termen expirat constituie 1,2 mii. lei;

3) 12 instituții financiare participante înregistrează datorii în sumă de 2 092,4 mil. lei (47,2% din suma totală a datoriilor), dintre care 1,4 mil. lei sunt cu termen expirat (0,5% din suma totală a datoriilor expirate).

Structura datoriilor prin prisma beneficiarilor recreditați, la situația din 30 septembrie 2018 (%)

Reieșind din diagrama prezentată, se atestă că datoriile instituțiilor financiare participante la împrumuturile recreditate constituie ponderea majoră 47,2% din toate datoriile, urmate de agenți economici cu cota de 37,1% și autoritățile publice locale cu o parte de 15,7%.

Soldul datoriilor la împrumuturile recreditate de stat pe debitori, la 30.09.2018

Nr. d/o	Beneficiarii recreditați	Numărul beneficiarilor	Soldul datoriei		Soldul datoriei cu termenul de achitare expirat	
			mil. lei	%	mil. lei	%
1.	Întreprinderile de stat	6	1 119,3	25,3	89,2	34,0
2.	Întreprinderile municipale	8	260,1	5,9	4,7	1,8
3.	Autoritățile publice locale	26	694,5	15,7	0,001	0,0
4.	Întreprinderile din sectorul privat	36	261,5	5,9	167,1	63,7
5.	Instituțiile financiare participante	12	2092,4	47,2	1,4	0,5
	Total	88	4427,8	100,0	262,4	100,0

Reieșind din datele prezentate se constată, că partea cea mai mare a datoriilor (47,2%) se înregistrează la instituțiile financiare participante, urmate de întreprinderile de stat cu o cotă de 25,3%, la polul opus fiind – întreprinderile municipale și întreprinderile din sectorul privat cu câte o cotă de 5,9%. În partea ce ține de arierate, întreprinderile din sectorul privat înregistrează partea majoră a

acestora (63,7%), urmate de întreprinderile de stat, întreprinderile municipale și instituțiile financiare participante cu o cotă de 0,5%.

Analizând datoriile beneficiarilor recreditați sub aspectul ramurilor economiei naționale s-au înregistrat datorii la împrumuturile recreditate în următoarele ramuri:

1) întreprinderile complexului agroindustrial – 1 842,7 mil. lei sau 41,6% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

2) întreprinderile sectorului energetic – (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 1 205,9 mil. lei sau 27,2 % din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

3) servicii comunale (apeducte și canalizare) (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 408,2 mil. lei sau 9,2% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

4) construcții – 301,0 mil. lei sau 6,8% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

5) industrie (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 285,7 mil. lei sau 6,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

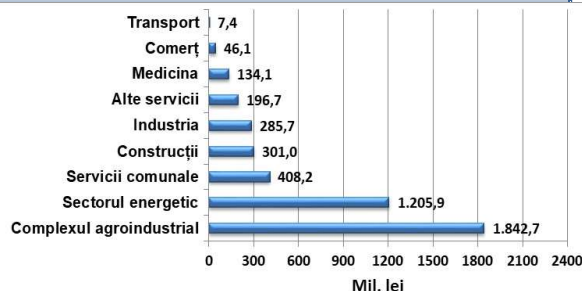
6) alte servicii – 196,7 mil. lei sau 4,5% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

7) medicina (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 134,1 mil. lei sau 3,0%;

8) comerț (prin intermediul Directoratului Liniei de Credit) – 46,1 mil. lei sau 1,0% din suma totală a datoriilor împrumuturilor recreditate;

9) transport (prin intermediul Ministerului Finanțelor) – 7,4 mil. lei sau 0,2%.

**Datoriile beneficiarilor recreditați
sub aspectul ramurilor economiei
naționale, la situația din 30
septembrie 2018 (mil. lei)**

Graficul prezentat demonstrează că ponderea majoră din structura datoriilor beneficiarilor recreditați revine întreprinderilor din complexul agroindustrial cu 41,6%, urmat de sectorul energetic cu 27,2%, în timp ce sectorul de comerț și transport deține partea cea mai mică de 1,0% și 0,2% respectiv.

**Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova
Direcția datorii publice**

Adresa poștală: MD-2005, mun. Chișinău, str. Constantin Tănase, 7
www.mf.gov.md, tel.(022) 26-26-93, fax 022-26-28-93